

جهانگردی

گردآوری: سرهنگ داود نعیمی عقیدتی سیاسی بنیاد تعاون ناجا

مقدمه

جهانگردی دردنیای امروزیکی ازبهترین ابزارهای تبادل و تعامل فرهنگی است و سیاحت یا گشت و گذار در سرزمینهای مختلف دنیا یکی از نیازهای زندگی انسان و از روشهای موفق و گذران سالم اوقات فراغت می باشد و یکی از راههای درآمدزایی برای دولت محسوب می شود. جهانگردی در واقع مجموعه ای از سیروسفر و سیاحت های داخلی و خارجی است که با اهداف و نیتهای مختلف انجام می گیرد.

تعریف جهانگردی

مجموعه مسافرتها یی راکه به یک نقطه مورد نظر و بدون انگیزه اقامت طولانی انجام می پذیرد، فعالیت توریستی یا جهانگردی میگویند.

جهانگرد کیست ؟

در سال ۱۹۶۴ میلادی در کنفرانس بین المللی ترانسپورت و جهانگردی، جهانگردی را این گونه تعریف کرده اند: (جهانگرد کسی است که به منظور تفریح، بازدید از نقاط دیدنی، معالجه، تجارت، ورزش و یا زیارت به کشور دیگری سفر کند، مشروط بر اینکه مدت اقامت از ۲۴ ساعت کمتر و از ۶ ماه بیشتر نباشد و در فاصله ای کمتر از ۷۰ کیلومتر انجام نگیرد.)

تاریخچه جهانگردی

با بررسی تاریخ گذشته، به خاطرات و سرگذشت های کسانی برمی خوریم که به نقاط مختلف جهان سفر کرده و مدت زمان کوتاه یا بلندی را بین اقوام مختلف به سر برده و نحوه زندگی، آثا هنری، صنایع دیگر خصوصیات آنها را دیده و یا از زبان دیگری شنیده اند و سپس از مراجع به وطن خویش، دیده هاشنیده هارابه رشته تحریر در آورده و یا برای دیگران بیان نموده اند که سینه به سینه به نسلهای بعدی منتقل گردیده و بعضا جنبه افسانه به خود گرفته است.

این نوشته ها حاکی از آن است که جهانگردی با انگیزه های مختلف از دیرباز بین انسانها رواج داشته و آثار مکتوب و به جامانده از این گردشها، به نسلهای مختلف بشری در شناختن تاریخ و جغرافیای مکانی و شرایط زندگی و حکومتی گذشتگان کمک می کند. علاوه بر این، گاهی فعالیت برخی از جهانگردان در سرنوشت جوامع و اقوام مختلف و حتی جهان، کم و بیش تاثیر داشته است، از جمله سفرهای دریایی که کریستف کلمب انجام داد. این ماجراجوی شجاع و بی باک به منظور رسیدن به کشور هند از طرف مغرب دست به سفرهای متعدد دریایی زد که پس از تلاش و تحمل سختی و مرارتهای فراوان، پایه سرزمینی نهاد که بعدها نام آمریکارابه خود گرفت. نتیجه این مسافرت بوجود آمدن تحول بزرگی در تاریخ معاصر جهان بود.

کشور ما ایران نیز از گذشته های دور به جهت موقعیت سوق الجیشی و تاثیری که حکومتهای حاکم آن بر منطقه و جهان معاصر خود داشته اند، مورد بازدید جهانگردان مختلفی قرار گرفته و خاطرات اینگونه افراد که از مشهورترین آنها می توان به (هردوت و گزنفون) از مورخین یونان باستان، مارکوپولوی و نیز، ابن بطومله بغدادی اشاره کرد، خود بیانگر بخشی از تاریخ اقوام و گذشتگان ایران می باشد. در مقابل، بزرگانی از ایران هم وجود داشته اند که با سفرهای خود به سایر نقاط جهان مجموعه ای از دیده ها و شنیده ها را جمع آوری و منتشر کرده اند که از جمله می توان به دو کتاب گلستان و بوستان که نتیجه سالها جهانگردی سعدی شیرازی بوده است، اشاره کرد.

جهانگردی در دنیای امروز

جهانگردی با سبک جدید از اوایل قرن ۱۶ میلادی شروع شد. زمانی که انفلاب صنعتی اروپا را فرا گرفت و شیوه های نوین زندگی در جامعه اروپا نمود پیدا کرد، بر وزمسائل گوناگون شغلی و فرهنگی موجب شد تا استفاده از اوقات فراغت و توجه به سیر و سفر به منظور دور شدن از مسائلی و مشکلات روحی و جسمی ناشی از اشتغالات فکری و فیزیکی، افزایش پیدا نماید.

از اوایل قرن ۱۷ میلادی اصطلاح توریست در جامعه فرانسه رایج گردید. این اصطلاح در مورد جوانانی به کار برده می شد که برای تکمیل تحصیلات و کسب تجربه های لازم زندگی، مسافرت می کردند و کم کم به سایر جوامع اروپایی نیز وارد شد که در این موقعیت توریست به مسافرینی اطلاق می شد که هدف آنها از مسافرت، گردش، استراحت و آشنایی با فرهنگ مردم سایر کشورها بود. توجه به ارزش و بعد اقتصادی جهانگردی پس از جنگ جهانی دوم آغاز گردید، زیرا ساختار اقتصادی و صنعتی اکثر کشورهای اروپایی تقریباً بود شده بود و نیاز مالی زیادی برای بازسازی آنها وجود داشت. مساله جهانگردی به عنوان یک عامل مهم درآمد در بازسازی خرابیها و ترمیم ساختارهای بنیادین اقتصادی مورد توجه قرار گرفت و دولتها در جهت گسترش همه جانبه آن اقدام به سرمایه گذاری مالی و انسانی مناسب کردند این کار با توجه به پیشرفت وسایل حمل و نقل تحولی بزرگی در سیر و سفر به وجود آورد.

پس از زمان کوتاهی با تحول سریع امکانات ارتباطی، مساله جهانگردی به صنعتی با قابلیت بهره دهی بالاتبديل و ظرفیت پذیرش سرمایه گذاری در آن افزایش یافت و این روند تحول و تکامل، امروزه نه تنها این صنعت را به منبع مهمی برای کسب درآمدهای ارزی و ناخالص ملی برخی کشورها تبدیل کرده بلکه آن را در زمره عوامل توسعه کشورها قرار داده است و اکنون با توجه به عواملی مانند گسترش ارتباطات، افزایش اطلاعات ملتها از یکدیگر، توسعه صنعت حمل و نقل، علاقه مندی عموم جوامع بشری به آشنایی با آثار سایر ملل و بی بردن دولتها به بازدهی اقتصادی صنعت توریسم می توان ادعا نمود که این صنعت از نظر اهمیت اقتصادی جایگاه سوم را در دنیا دارد.

در ایران مساله جهانگردی بانگش جدید از سال ۱۳۱۷ مورد توجه قرار گرفت و برای اولین بار در وزارت کشور اداره ای تحت عنوان (امور جهانگردی) سازمان یافت و در زمینه این صنعت فعالیتها آغاز گردید. در سال ۱۳۲۰ این اداره به (شورای عالی جهانگردی) تغییر نام داد. در سال ۱۳۴۲ (سازمان جلب سیاحان) تصویب و کار خود را شروع کرد. در سال ۱۳۵۲ سازمان مذکور با سازمان اطلاعات وقت ادغام و وزارتتی تحت عنوان (وزارت اطلاعات و جهانگردی) تاسیس گردید و اکنون سازمان ایرانگردی و جهانگردی زیر نظر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی متولی این امر می باشد.

جاذبه های جهانگردی

جاذبه های جهانگردی در کشورهای مختلف متفاوت بوده و دارای زمینه های تاریخی، طبیعی، دینی و سیاسی می باشد. بعضی از کشورها از نظر تاریخی دارای جاذبه بوده و برخی از نظر طبیعی، در بین کشورهای جهان، کشور مادارای همه زمینه های جهانگردی بوده و به عنوان کشوری که نسل با فرهنگی آمیخته از فرهنگ کهن باستانی و فرهنگ اسلامی و داشتن شرایط گوناگون آب و هوایی در طول سال، یکی از پر جاذبه ترین و استثنایی ترین کشورهای جهان در این زمینه است.

بدین جهت لازم است که با برنامه ریزی و تبلیغات صحیح و سالم نسبت به جلب جهانگردان برای سفر به ایران اقدام کرد. قابل توجه اینکه وقتی از جهانگردی خارجی صحبت می شود، نباید فقط شهروندان کشورهای غربی را مدنظر داشت، زیرا کشورهای پیرامون ایران مسلمان بوده و مردم آنها علاقه مند به شناخت دستاوردهای تمدن و فرهنگ اسلامی و بطور کلی جاذبه های آن هستند.

البته باید این نکته را هم به خاطر داشته باشیم که به علت غنی بودن فرهنگ ملی و دینی جامعه، همواره ما بوده ایم که بر روی جهانگردان خارجی تاثیر مثبت داشته ایم و تاثیر فرهنگهای مختلف دنیا که توسط جهانگردان به ایران منتقل شده، بسیار کم بوده است. از این گذشته، جهانگردانی که امروزه به ایران سفر می کنند با آنهایی که در گذشته می آمدند فرق دارند. جهانگرد امروز معمولاً علاقه مند به تبادلات فرهنگی بوده و مجذوب آثار هنری و فرهنگی و آداب و رسوم ما ایرانیان است، بخصوص اروپاییها، که نوعی از محبت و دوستی را در مردم ما مشاهده می کنند که برای آنها تازگی دارد.

آنها پس از گشت و گذار در ایران و مراجعه به وطن معمولاً سفیران فرهنگی خوبی برای جمهوری اسلامی ایران هستند. و بر طبق آمار و مصاحبه هایی که انجام گرفته ۹۵ درصد کسانی که از ایران دیدن می کنند هنگام رفتن دیدگاهشان نسبت به ملت و کشور ایران تغییر نموده و از پیشرفت شرقی و مهمان نوازی ایرانیان صحبت می کنند. جاذبه ویژه توریستی ایران مذهب تشیع می باشد. کشور ما به عنوان تنها کشوری که دنیا از نظر دینی برای مسلمانان جهان دارای اهمیت خاصی است.

و جود بارگاه ملکوتی حضرت علی بن موسی الرضا (ع)، قوی ترین جاذبه دینی در این زمینه است. علاوه بر آن، آستان مقدس حضرت فاطمه معصومه (ع) در قم هم که پویاترین پایگاه تدریس و نشر علوم اسلامی در جهان اسلام است یکی از جاذبه های قوی مذهبی ایران به شمار می آید و نیز حضرت عبدالعظیم حسنی درری و آستان حضرت شاهچراغ در شیراز و مرقد مطهر امام خمینی (ره) و دیگر امامزادگان مشهور در اقصی نقاط مملکت، خود جاذبه های مذهبی دیگری باشند که همه ساله پذیرای جهانگردان مسلمان از کشورهای اسلامی و غیر اسلامی می باشند. از نظر سیاسی نیز کشور ما دارای جاذبه جهانگردی است.

ویژگیهای انقلاب شکوهمند اسلامی و بروز حوادث مختلف و اتفاقات غیر مترقبه سیاسی که طی سالهای گذشته روی داده و عکس العمل هایی که ملت شجاع و قهرمان ایران در مقابل فشارهای سیاسی و نظامی و اقتصادی دشمنان از خود نشان داده اند و همچنین اتکال

انقلاب برقرآن و اسلام، باعث جلب توجه جهانیان به ایران و ملت ایران شده است. بدین جهت بسیاری از مردم دنیا، خصوصاً اندیشمندان مایلند که بدانند موفقیت‌های ایران در سه دهه اخیر چه بوده، لذا به ایران سفر می‌کنند تا از نزدیک با کشور ما آشنا شده و آثار انقلاب را در این ملت جستجو نمایند و این جاذبه ای است که در دنیا نظیر ندارد. از نظر وجود آثار باستانی هم کشور ما جزء کهنسالترین و متمدنترین کشورهای جهان است. آثار و بقایای زندگی پیشینیان در گوشه و کنار کشور که حاکی از وجود زندگی اقوام مختلف با تمدنهای گوناگون در این سرزمین بزرگ بوده و می‌باشد. نمونه بارز تمدن و فرهنگ اقوام گذشته ایران، آثاری مانند تخت جمشید در شیراز، معبد تخت رستم - طاق شبان - بیستون - ارگ بم - و صدها آثار دیگر می‌باشد.

وجود آثار و دیدنیهای طبیعی مانند غار زیبا و شگفت انگیز علیصدر در همدان و مناطق زیبای جنگلی و ساحلی کناره های دریای خزر نیز از جاذبه های طبیعی است که در جذب جهانگردان خارجی جایگاه خاصی دارند.

جهانگردی از دیدگاه اسلام

سیروسفر در جهان به منظور کشف حقایق هستی و تفرج در صنع الهی و عبرت از آثار به جامانده ملل و گذشتگان از نظر اسلام، یک پدیده مطلوب به حساب می‌آید. از این رو در قرآن کریم در چند آیه به این امر اشاره گردیده است.

بگو در روی زمین سیر کنید تا بنگرید که عاقبت حال گنهکاران به کجا کشیده؟ (سوره نمل، آیه ۶۹)

ای رسول خدا بگو به مردم که در زمین سیر کنید و ببینید چگونه خلقت شروع شد. سپس خداوند منشاء آخرت را ایجاد خواهد کرد (و حیات فانی را به حیات ابدی پیوند دهد) (سوره عنکبوت، آیه ۲۰)

آیا این کافران در روی زمین سیر نمی‌کنند تا دل‌هایشان بینش و هوش یابد و گوش‌شان به حقیقت شنوا گردد. (سوره حج، آیه ۴۶)

پیش از شما مللی بودند و رفتند. پس گردش کنید در زمین تا ببینید چگونه هلاک شدند آنان که وعده های خدا را تکذیب کردند. (سوره آل عمران، آیه ۱۳۷)

به هر حال، جهانگردی در زندگی همه جوامع بشری، جایگاه خاص و باارزشی دارد، زیرا دارای فواید مختلفی از جمله، کسب علم و دانش، تجدید قوا، آشنایی با فرهنگ دیگران و... می‌باشد. جادارد که در این زمینه هم کشور ما با برنامه ریزی صحیح و منطقی نسبت به جلب جهانگرد، بخصوص از کشورهای مسلمان اقدام مقتضی بنماید. البته با دید اقتصادی محض نباید به مسئله بنگریم بلکه باید هدف از ایجاد تسهیلات و امکانات و برنامه ریزی برای این امر اشاعه فرهنگ ناب اسلام محمدی (ص) باشد.

به همین جهت جمهوری اسلامی ایران باید تمام برنامه های خود را در زمینه جهانگردی، بر اساس موازین معنوی و اخلاقی طرح ریزی کند و در یک چارچوب مشخص اقدام به جذب جهانگرد نماید.

منبع: روزها و رویدادها - انتشارات زهد